

MRF 2024.309

Retten i Svendborgs dom af 17. juni 2024, sag BS-30591/2023-SVE

Skovejer A (adv. Mathias Højte) mod Miljøstyrelsen og Miljø- og Fødevareklagenævnet (adv. Britta Moll Bown)

Ikke grundlag for at underkende klagenævnets stadfæstelse i MRF 2023.144 Mfk af Miljøstyrelsens forlængelse af frist efter skovlovens § 17, stk. 3, 2. pkt., for konsekvensvurdering af anmeldt drift på fredskovspligtige arealer i Natura 2000-område, da der var behov for kortlægning af ege-skovsbevoksningen for at vurdere virkning af den anmeldte drift, og sagen ikke havde ligget stille hos styrelsen. Styrelsen ikke rette sagsøgte.

Skovejer A anmeldte i juli 2020 en plan om ren-afdrift af løvskov og fremme af nåletræer i tre skovafdelinger beliggende inden for Natura 2000-område. Miljøstyrelsen traf den 5. august 2020 afgørelse om nærmere vurdering af den anmeldte aktivitet, idet den potentielt kunne have en negativ effekt på skovens naturtyper og levesteder for beskyttede arter, hvilket Miljøstyrelsen forlængede i afgørelse af 22. januar 2021 til den 1. april 2021 med henvisning til skovlovens § 17, stk. 3, 2. pkt. Miljøstyrelsen henviste bl.a. til, at der var behov for indhentning af en faglig vurdering fra Københavns Universitet. Miljøstyrelsens afgørelse blev påklaget A, men stadfæstet af Miljø- og Fødevareklagenævnet i april 2023 (MRF 2023.144 Mfk). A anlagde herefter sag mod Miljøstyrelsen og Miljø- og Fødevareklagenævnet med påstand om, at Miljø- og Fødevareklagenævnet og Miljøstyrelsen skulle anerkende, at Miljøstyrelsens afgørelse af fra januar 2021 og Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse fra april 2023 var ugyldige. Til støtte herfor gjorde A bl.a. gældende, at der ikke forelå særlige omstændigheder, som kunne begrunde en udsættelse af fristen, bl.a. fordi Miljøstyrelsen traf afgørelse uden at have fået svar fra DTU, og at A derfor

havde en berettiget forventning om at kunne igangsætte den anmeldte drift efter udløb af seks måneders fristen. Miljøstyrelsen påstod bl.a. frifindelse med henvisning til, at Miljøstyrelsen ikke var rette sagsøgte, da sagen efterfølgende var afgjort af Miljø- og Fødevareklagenævnet. Miljø- og Fødevareklagenævnet påstod frifindelse og gjorde til støtte herfor bl.a. gældende, at der var behov for nærmere vurderinger af den anmeldte skovdrifts virkning på Natura 2000-området, og at Miljøstyrelsens vurdering førte til skærpede vilkår for den anmeldte drift, som samtidigt medførte en forhøjet erstatning. Byretten afviste indledningsvis, at Miljøstyrelsen var rette sagsøgte og lagde herefter til grund, at de i forarbejderne til skovlovens § 17 anførte begrundelser for at forlænge fristen ikke er udtømmende for, hvad der må anses for særlige tilfælde, og at der derfor kan ske fristforlængelse for at indhente faglig relevante vurderinger samt ske den nødvendige kortlægning af området. På denne baggrund fandt retten, at der forelå sådanne særlige omstændigheder, at der var grundlag for at forlænge fristen til at gennemføre Miljøstyrelsens vurdering af den anmeldte skovdrift.

Kommentar: Dommen vedrører den særlige anmeldelsesordning i skovloven og naturbeskyttelseslovens § 19 b for aktiviteter, der ikke kræver tilladelse efter den øvrige lovgivning, men som må anses for projekter i forhold til habitatdirektivets art. 6(3) og derfor omfattet af kravet om screening (væsentlighedsvurdering), som gælder efter bl.a. habitatbekendtgørelsens § 6, stk. 1. Dette er i skovlovens § 17 og naturbeskyttelseslovens § 19 b gennemført som en anmeldelsesordning med mulighed for stiltiende tilladelse, således at aktiviteten kan iværksættes, hvis der ikke inden 4 uger rejses indsigelse. Indsigelsen betyder, at efter skovloven skal Miljøstyrelsen gennemføre en konsekvensvurdering (svarende til habitatbekendtgørelsens § 6, stk. 2, hvilket som udgangspunkt skal ske inden for 6 måneder, men kan forlænges i særlige tilfælde, jf. skovlovens § 17, stk. 3, og hvor der kan fastsættes vilkår for at tilladelse den anmeldte aktivitet, så den ikke medføre skade på Natura 2000-området. Da afgørelse om at udarbejde konsekvensvurdering med frist på 6 måneder efter § 17, stk. 3 anses

*for en afgørelse, kan fristforlængelsen påklages, som det skete i dette tilfælde, hvor Miljø- og Fødevareklagenævnet i **MRF 2023.144 Mfk** stadfæstede fristforlængelsen, hvilket skete to år efter fristen således var udløbet. Det var denne afgørelse, som blev indbragt for domstolene, som mere end tre år efter fristens udløb tiltrådte klagenævnets vurdering. I forhold til prøvelsesetemaet i dommen var spørgsmålet alene, om det var nødvendigt at forlænge fristen på seks måneder med yderligere tre måneder, fordi Miljøstyrelsen fandt, at der manglede oplysninger for at foretage en forsvarlig vurdering af den anmeldte skovdrift, og om dette kunne anses for en særlig omstændighed efter skovlovens § 17, stk. 3. Sammenholdes med prøvelse af forvaltningens skøn, kan dommen næppe anses for overraskende, da det vil forudsætte, at retten måtte finde, at det var overflødigt at bruge tre måneder mere på sagens behandling. Dommen illustrerer på sin egen måde, at den tilsigtede forenkling med stiltiende tilladelser i skovlovens § 17 (og naturbeskyttelseslovens § 19b) er kontraproduktiv, da sagsbehandlingstiden med en anmeldelse i sig selv kan udløse klage, ligesom screeningen om hvorvidt konsekvensvurdering er nødvendig særskilt kan påklages.*

RETEN I SVENDBORG DOM

afsagt den 17. juni 2024

Sag BS-30591/2023-SVE

X Skov- og Landbrug v/godsejer
(advokat Mathias Højte)

A

mod

Miljøstyrelsen

og

Miljø- og Fødevareklagenævnet
(advokat Britta Moll Bown for begge)

Denne afgørelse er truffet af dommer Anders Munch-Jensen, dommer Gert Holst Matthiesen og dommerfuldmægtig Jens Peter Hohnen.

Sagens baggrund og parternes påstande

Retten har modtaget sagen den 22. juni 2023.

Sagen drejer sig om domstolsprøvelse af, hvorvidt Miljøstyrelsens afgørelse om fristforlængelse efter skovlovens § 17, stk. 3, 2. punktum, der blev stadfæstet af Miljø- og Fødevareklagenævnet, er gyldig.

X Skov- og Landbrug v/godsejer
har nedlagt følgende påstand:

A

De sagsøgte skal anerkende, at Miljøstyrelsens afgørelse af 22. januar 2021 i j.nr. 2020-24634 er ugyldig, og afgørelsen ophæves.

Subsidiært:

De sagsøgte skal at anerkende, at Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse af 27. april 2023 i sagsnr. 21/03377 er ugyldig, og afgørelsen ophæves.

Miljøstyrelsen har påstået frifindelse, subsidiært hjemvisning.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har påstået frifindelse, subsidiært hjemvisning.

Oplysningerne i sagen

Af afgørelsen af 27. april 2023 fra Miljø- og Fødevareklagenævnet fremgår bl.a.:

"2. Sagens oplysninger

2.1. Ejendommen/området

Anmeldelsen vedrører tre afdelinger, matr. nr. 1 Storskov, X (afd. 155a), 2 Frydenborg, Krarup (afd. 334a) og 3 Nybo By, X (afd. 363a), som samlet udgør 12,21 ha. Alle tre afdelinger er i deres helhed pålagt fredskovspligt og beliggende inden for Natura 2000- område nr. 120, Skove og søer syd for X .

Natura 2000-området har et areal på ca. 2.575 ha og består af Habitat- område nr. H104 og Fuglebeskyttelsesområde nr. F74. Området karakteriseres ifølge beskrivelsen af området i Natura 2000-planen af X udstrakte skove, som bl.a. er levested for flere arter af rovfugle. Skovene drives intensivt med større dele konverteret til nåleskov. Markant i området er de to store søer Brændegård Sø og Nørresø. Der forekommer store arealer med løvskovsnaturtyper i området. Den mest udbredte skovnaturtype er bøg på muld. Skovnaturtypen elle- og askesump findes stedvis rundt i skovene og er udbredt langs Brændegård Sø og Nørresø. Skovbevokset tørvemose findes i Nybo Mose. Der er desuden kortlagt betydelige forekomster af skovnaturtyperne bøg på mor og ege-blandskov i området.

En af de overordnede målsætninger for Natura 2000-område nr. 120 er ifølge Natura 2000-skovplanen, at skovnaturtyperne og de lysåbne naturtyper sikres en god-høj natur/skovtilstand med stabilt eller stigende areal.

2.2 Den påklagede afgørelse

Miljøstyrelsen har den 22. januar 2021 i medfør af skovlovens § 17, stk. 3, 2. pkt., truffet afgørelse om forlængelse af afgørelsen om nærmere vurdering af anmeldelse af renafrift af løvskov, fremme af nåletræer i løvskov samt nyetablering af pyntegrønt mm. inden for Natura 2000- område nr. 120, Skove og søer syd for X på matr. nr. 1 Storskov, X , 2 Frydenborg, Krarup og 3 Nybo By, X i Faaborg-Midtfyn Kommune indtil den 1. april 2021.

Det fremgår af afgørelsen, at klager den 10. juli 2020 har fremsendt anmeldelsesskemaer til Miljøstyrelsen efter skovlovens § 17, hvori det anmeldes at renafdrive løvskov og fremme af nåletræer i løvskov på matr. nr. 1 Storskov, X samt renafdrift af løvskov og nyetablering af pyntegrønt mm. på matr. nr. 2 Frydenborg, Krarup og 3 Nybo By, X. Anmelder har den 14. juli 2020 sendt supplerende oplysninger, der specificerer anmeldelsen:

1. Afd. 155a, matr. nr. 1 Storskov, X : Renafdrift af ikke kortlagt egebevoksning med efterfølgende tilplantning af sitkagran.
2. Afd. 334a, matr. nr. 2 Frydenborg, Krarup: Renafdrift af kortlagt bøgebevoksning med efterfølgende tilplantning af nobilis.
3. Afd. 363a, matr. nr. 3 Nybo By, X : Renafdrift af kortlagt bøgebevoksning med efterfølgende tilplantning af nobilis.

Miljøstyrelsen har den 5. august 2020 truffet afgørelse om nærmere vurdering af anmeldelsen med det formål, at indlede forhandlinger om indgåelse af en aftale, jf. skovlovens § 18.

Miljøstyrelsen har bemærket, at styrelsen efter afgørelsen af den 5. august 2020 har gennemført en proces, der har afgjort, at den anmeldte egebevoksning, som klager ønsker at renafdrive og gentilplante med sitkagran på matr. nr. 1 Storskov, X, skal klassificeres som en skovnaturtype, jf. habitatdirektivet. Styrelsen har oplyst, at den anmeldte egebevoksning er endeligt kortlagt som skovnaturtypen "Egeskove og blandskove på mere eller mindre rig jordbund" (9160) den 9. oktober 2020.

Videre har Miljøstyrelsen bemærket, at klager efter møde og besigtigelse den 25. september 2020 har tilkendegivet, at klager ikke var interesseret i at indgå en § 18-aftale. Styrelsen har den 10. november 2020 fremsendt høring af udkast til afgørelse om pålæg efter skovlovens § 19 til klager, som fremsendte bemærkninger til høringen den 7. december 2020.

Miljøstyrelsen har anført, at styrelsen efter skovlovens § 17, stk. 3, kan træffe afgørelse om at ville foretage en nærmere vurdering af en aktivitet, som er anmeldt efter § 17, stk. 1. Styrelsen skal inden for en frist på seks måneder enten kunne indgå en aftale om driften med ejeren efter skovlovens § 18 eller give denne et pålæg om den nødvendige drift mv. med partshøring af udkast til pålægget efter skovlovens § 19. Styrelsen har hertil bemærket, at afgørelsen om nærmere vurdering gælder i højst seks måneder, men at den i særlige tilfælde kan forlænges.

Som begrundelse for forlængelsen har Miljøstyrelsen oplyst, at forløbet blandt andet blev forsinket på grund af afklaring om kortlægning af bevoksningen på matr. nr. 1 Storskov, X, og at styrelsen på den baggrund havde behov for ekstra tid for at kunne træffe afgørelse på et tilstrækkeligt oplyst grundlag.

Miljøstyrelsen har vurderet, at særligt § 24-afgørelsen vedrørende erstatningen ikke kan fremsendes inden fristen på seks måneder og forlænger derfor afgørelsen til den 1. april 2021.

...

2.5 Nye oplysninger under sagens behandling

Miljø- og Fødevareklagenævnet har den 2. juni 2021 bedt Miljøstyrelsen uddybe, hvorfor afklaringen om kortlægningen af egebevoksningen gav anledning til forsinkelse af styrelsens sagsbehandling.

Miljøstyrelsen har den 4. juni 2021 oplyst, at der inden for Natura 2000-områder kan være habitatnatur, som ikke er kortlagt. Styrelsen er dog fortsat forpligtet til at beskytte habitatnatur, også der, hvor den endnu ikke er kortlagt. Videre har styrelsen bemærket, at da anmeldelsen blev modtaget den 10. juli 2020 i sommerferien, var det først muligt at besøge bevoksningen den 21. august 2020. Denne dag var X i gang med tynding på arealet, hvorfor kortlæggerne ikke havde mulighed for at gennemføre arbejdet i overensstemmelse med den tekniske anvisning, som styrelsen bruger. Styrelsen har bemærket, at der derefter blev aftalt en ny besigtigelse med X, og at bevoksningen blev endeligt kortlagt som habitatnaturtypen ege-blandskov (9160) den 9. oktober 2020.

Miljøstyrelsen har yderligere anført, at den endelige kortlægning af bevoksningen som ege-blandskov også var årsag til forsinkelsen, idet et pålæg om skovnaturtypebevarende drift af ege-blandskov ville indeholde krav om selvforryngelse af eg, som der ifølge styrelsen stort set ingen erfaringer er med i Danmark. Styrelsen har på denne baggrund haft brug for grundigt at overveje mulighederne for bevarelse af habitatnaturtypen, herunder inddrage ekspertudtalelse fra universitetet. Videre har styrelsen anført, at pålægget var en faglig svær opgave, grundet den manglende erfaring i Danmark, og at kortlægningen af bevoksningen som habitatnatur er et stort indgreb for lodsejeren, hvorfor det var væsentligt for styrelsen at sikre sig, at afgørelsen var fagligt korrekt.

Klager har den 25. juni 2021 til Miljøstyrelsens bemærkninger anført, at det kun er den ene anmeldelse, der ikke var kortlagt, og at de to øvrige anmeldelser angår arealer, der har været kortlagt siden 2006. Til det anførte om at Miljøstyrelsen aldrig har behandlet anmeldelser om afdrift af eg før, har klager anført, at styrelsen i 2012 og 2014 har behandlet anmeldelser, der angik renafrifter af eg.

Miljøstyrelsen har den 1. juli 2021 til klagers bemærkninger bemærket, at styrelsen er enig i, at det kun er egebevoksningen i anmeldelsen, som ikke var kortlagt. Styrelsen har henvist til, at spørgsmålet fra Miljø- og Fødevareklagenævnet kun omhandlede den ikke kortlagte egebevoksning, hvorfor det omtalte afsnit kun drejer sig om egebevoksningen og ikke de to andre allerede kortlagte bevoksninger.

Miljøstyrelsen er enig i, at styrelsen har behandlet anmeldelser vedrørende afdrift af eg tidligere, men at styrelsen i brevet af 4. juni 2021 har

beskrevet, at styrelsen ikke har erfaring med selvforryngelse af eg i relation til bevarelse af habitatnaturtypen.

3. Miljø- og Fødevareklagenævnets bemærkninger og afgørelse

I sagens behandling har Miljø- og Fødevareklagenævnets medlemmer deltaget: Thomas Steensen (formand), fhv. landsdommer Eva Staal og landsdommer Olaf Tingleff, samt de læge medlemmer Pelle Andersen-Harild, Lene Hansen, Kristian Pihl Lorentzen og Jens Vibjerg.

3.1 Miljø- og Fødevareklagenævnets bemærkninger

Efter skovlovens § 17 skal miljø- og fødevareministeren (Miljøstyrelsen) have anmeldelse om en række nærmere beskrevne aktiviteter i internationalt naturbeskyttelsesområde, før de sættes i gang, med henblik på en vurdering af virkningen på området under hensyntagen til områdets bevaringsmålsætninger.

De aktiviteter, der skal anmeldes, er alle aktiviteter, som normalt kan sættes i værk uden at det kræver tilladelse efter skovloven. De skal anmeldes, fordi der er fare for at disse aktiviteter kan skade den natur som særligt skal beskyttes, det kan f.eks. være ved at ændre naturtypen, formindske arealet med naturtypen eller forstyrre arter på udpegningsgrundlaget.

Aktiviteterne fremgår af skovlovens bilag 1. Efter bilag 1, nr. 1, 3 og 4, er henholdsvis renafdrift af løvskov, fremme af nåletræer i løvskov og nyetablering af intensiv produktion af pyntegrønt, juletræer mv., som forudsætter brug af hjælpestoffer (gødning og pesticider), omfattet af anmelderordningen.

En anmeldt aktivitet kan iværksættes, hvis Miljøstyrelsen ikke senest fire uger efter modtagelsen af meddelelsen har truffet afgørelse om at ville foretage en nærmere vurdering af aktiviteten, jf. skovlovens § 17, stk. 3, 1. pkt. Denne afgørelse gælder højest i seks måneder, men kan i særlige tilfælde forlængelse, jf. skovlovens § 17, stk. 3, 2. pkt.

Det fremgår af forarbejderne til § 17, stk. 3, 2. pkt., at behovet for at forlænge fristen f.eks. kan være begrundet i, at der er behov for yderligere tid til at indgå en aftale efter § 18 eller tilstrækkelig tid til at foretage en revision af Natura 2000-skovplanen.

Bekendtgørelse om anmeldelsesordningen efter naturbeskyttelseslovens § 19 b og skovlovens § 17 bestemmer i § 3, stk. 1, at dersom myndighedens konsekvensvurdering viser, at aktiviteten vil skade det internationale naturbeskyttelsesområde, skal myndigheden inden udløbet af fristen på seks måneder efter skovlovens § 17, bringe lovens §§ 18-21 i anvendelse med henblik på at afbøde skaden.

Et flertal i Miljø- og Fødevareklagenævnet finder, at Miljøstyrelsen var berettiget til at forlænge fristen på seks måneder i skovlovens § 17, stk. 3. Det er flertallets vurdering, at der foreligger et særligt tilfælde for forlængelse af fristen. Flertallet har lagt vægt på, at behovet for at indhente en udtalelse i forbindelse med vurderingen af afdeling 155a er en saglig grund, og at sagen efter det oplyste ikke på noget tidspunkt har ligget

stille hos Miljøstyrelsen. Flertallet bemærker, at sagens konkrete omstændigheder gør, at afgørelsen ikke vil medføre en uønsket præcedensvirkning.

Mindretallet (Olaf Tingleff, Kristian Pihl Lorentzen og Jens Vibjerg) finder, at Miljøstyrelsen ikke var berettiget til at forlænge fristen på seks måneder i skovlovens § 17, stk. 3. Det er mindretallets vurdering, at Miljøstyrelsen ikke i tilstrækkelig grad har sandsynliggjort, at der var tale om et særligt tilfælde, der kunne begrunde en fristforlængelse. Mindretallet har ved vurderingen lagt vægt på, at de anmeldte arealer ikke er betydelige i størrelse, og at det anmeldte ikke er ukendt for styrelsen. Den uønskede præcedensvirkning er endvidere indgået i mindretallets vurdering."

Af Miljøstyrelsens afgørelse af 5. august 2020 om nærmere vurdering af anmeldelserne fremgår bl.a.:

"Begrundelse

...
Miljøstyrelsen vurderer at renaftdrift og fremme af nåletræer på de kortlagte bøgeskovnaturtyper vil indebære en forringelse af naturtyper eller levesteder for arter eller medføre betydelige forstyrrelser af arter, som Natura 2000-området er udpeget for. Miljøstyrelsen kan derfor ikke tillade, at de pågældende aktiviteter gennemføres. Afgørelsen om nærmere træffes således, at der kan indledes forhandlinger om indgåelse af en aftale, jf. skovlovens § 18 om en skovnaturtypebevarende drift på arealerne.

Miljøstyrelsen kan på det foreliggende grundlag ikke vurdere, om de anmeldte aktiviteter vedr. renaftdrift af eg, som du ønsker at foretage på arealerne, vil indebære en forringelse af naturskovtyper eller levesteder for arter eller medføre betydelig forstyrrelse af arter, som Natura 2000-området er udpeget for. Dette angår særligt det udpegede vandløb som løber igennem bevoksningen."

Miljøstyrelsens udkast til afgørelse efter skovlovens § 19 blev sendt i høring hos
X den 10. november 2020 med bl.a. følgende vilkår:

"Foryngelse

§ 9. Foryngelse af egebevoksningen skal ske ved selvfor yngelse uden plantning eller såning. Der er således krav om anvendelse af en naturvenlig for yngelse på arealerne."

Af skønserklæring fra den 20. november 2020 afgivet af skønsmændene godsförvalter Niels Otto Lundstedt og skovrider Keld Velling fremgår bl.a.:

"Ad. Eg:

...

Spørgsmål 11:

Er ovenstående kulturudgifter nødvendige for at efterleve Miljøstyrelsens (...) påbud af 30. november 2012, jf. bilag H, ekstrakten s. 398?

Svar på spørgsmål 11:

Af påbuddets § 10 fremgår det, at arealerne indenfor 1 årsfristen tilplan-tes eller tilsås med stilkeg, hvis der ikke forekommer tilstrækkelig na-turlig egeopvækst.

Det er meget vanskeligt at selvforynge eg i Danmark, og der er kun få eksempler på vellykkede selvforyngelser af eg i Danmark. Dette forhold afspejler sig i påbuddets § 10, hvor man på forhånd tager stilling til, hvad der skal ske, såfremt den naturlige opvækst af eg ikke forekom-mer tilstrækkeligt.

Det vil med de øvrige restriktioner omkring jordbearbejning og brug af hjælpestoffer med stor sikkerhed ikke være muligt selvforynge egen.

...

Ad. Eg:

...

Spørgsmål IH:

Med udgangspunkt i bevoksningernes tilstand, da pålægget blev givet, burde det da have været muligt at opretholde et vedvarende krone-dække på 50 ct. Ved hjælp af naturlig foryngelse inden for rammerne af pålægget?

Svar på spørgsmål IH:

Det fremgår af påbuddets § 10, at arealerne indenfor et år efter afvikling af overstanderne skal tilsås eller tilplan-tes med stilkeg, såfremt en na-turlig egeopvækst ikke er tilstrækkelig.

Eg i Danmark har mindre hyppig frøbæring sammenlignet med sydli-gere dele af Europa (f.eks. Frankrig) hvor egen selvforynges. Selvforyn-gelse af eg er kendetegnet ved en hurtig afvikling af overstanderne. Vel-lykkede danske erfaringer med selvforyngelse af eg er så fåtallige, at de ikke kan tillægges reel betydning i praktisk skovdrift.

Med baggrund heri og indtrykket fra besigtigelsen af X skove, er det ikke muligt at opretholde et vedvarende skovdække på 50 % med naturlig foryngelse i eg."

Af X høringssvar af 7. december 2020 fremgår bl.a.:

"Ad §§ 2 og 9

§ 9, stk. 1, skal udgå, og § 9, stk. 2, skal omformuleres, da eg ikke kan selvforynges på X, jf. skønsrapporten fra november må-ned i Højesteretssag, blandt andet svarene på spørgsmål 11 og IH."

Miljøstyrelsen traf den 22. januar 2021 afgørelse om forlængelse af nærmere vurdering af anmeldelsen fra X. Af afgørelsen fremgår bl.a.:

" ...

Afgørelse

Miljøstyrelsen beslutter hermed, at afgørelsen om nærmere vurdering forlænges. Miljøstyrelsen fremsendte den 2. august 2020 afgørelse om nærmere vurdering af anmeldelse. Afgørelsen udløber efter 6 måneder. *Denne afgørelse forlænges til 1. april 2021.*

Der henvises til vedlagte kortbilag, som viser hvilke dele af skoven, der berøres af afgørelsen.

Afgørelsen er truffet i medfør af § 17, stk. 3 i skovloven (lovbekendtgørelse nr. 315 af 28. marts 2019).

Hvis der klages over afgørelsen, regnes de 6 måneder fra det tidspunkt, hvor Miljø- og Fødevarerklagenævnet har truffet afgørelse i sagen.

Redegørelse for sagen

X Skov og Landbrug har med mail den 10. juli 2020 fremsendt anmeldelsesskema til Miljøstyrelsen efter skovlovens § 17, hvori det anmeldes at renafdrive løvskov og fremme af nåletræer i løvskov på matr.nr. 1 Storskov, X samt renafdrift af løvskov og nyetablering af pyntegrønt mm. på matr.nr. 2 Frydenborg, Krarup og 3 Nybo By, X i Faaborg-Midtfyn Kommune. Anmelder har sendt supplerende oplysninger den 14. juli 2020. Der er tale om følgende arealer:

1. Afd.155a, matr.nr. 1 Storskov, X
Renafdrift af ikke kortlagt egebevoksning med efterfølgende tilplantning af sitkagran.

2. Afd. 334a, matr.nr. 2 Frydenborg, Krarup
Renafdrift af kortlagt bøgebevoksning med efterfølgende tilplantning af nobilis.

3. Afd. 363a, matr. nr. 3 Nybo By, X
Renafdrift af kortlagt bøgebevoksning med efterfølgende tilplantning af nobilis.

Den 5. august 2020 fremsendte Miljøstyrelsen afgørelse om nærmere vurdering af anmeldelsen med det formål at indlede forhandlinger om indgåelse af en aftale jf. skovlovens §18 om en skovnaturtypebevarende drift på arealerne.

Miljøstyrelsen har herefter gennemført processen, der har afgjort at den anmeldte egebevoksning, som X Skov og Landbrug ønsker at renafdrive og gentilplante med sitkagran på matr. nr. 1 Storskov, X, skal klassificeres som en skovnaturtype, jf. habitatdirektivet. Den anmeldte egebevoksning er endelig kortlagt som skovnaturtypen "Egeskove og blandeskove på mere eller mindre rig jordbund" (9160) den 9. oktober 2020.

Efter møde og besigtigelse på X Skov og Landbrugs area-
 ler den 25. september 2020, tilkendegav X Skov og Land-
 brug, at de ikke var interesseret i, at indgå en §18-aftale.

Den 10. november 2020 fremsendte Miljøstyrelsen derfor høring af ud-
 kast til afgørelse om pålæg efter skovlovens § 19 til X
 Skov og Landbrug. X Skov og Landbrug fremsendte be-
 mærkninger til høringen den 7. december 2020.

Begrundelse

Efter skovlovens § 17, stk. 3 kan Miljøstyrelsen træffe afgørelse om at
 ville foretage en nærmere vurdering af en aktivitet, som er anmeldt ef-
 ter § 17, stk. 1. Miljøstyrelsen skal inden for en 6 måneders frist enten
 kunne indgå en aftale om driften med ejeren efter skovlovens § 18 eller
 give denne et pålæg om den nødvendige drift mv. med partshøring af
 udkast til pålægget efter skovlovens § 19. Afgørelsen om nærmere vur-
 dering gælder højst i 6 måneder, men kan i særlige tilfælde forlænges.

Dette forløb er bl.a. forsinket på grund af afklaringen om kortlægningen
 af bevoksningen på matr. nr. 1 Storskov, og Miljøstyrelsen har derfor
 behov for ekstra tid for at kunne træffe afgørelse på et tilstrækkeligt op-
 lyst grundlag.

Miljøstyrelsen vurderer, at særligt § 24-afgørelsen vedrørende erstatnin-
 gen ikke kan fremsendes inden fristen på 6 måneder og forlænger der-
 for afgørelsen til den 1. april 2021."

Af Miljøstyrelsens afgørelse om særlig drift af skovbevoksede, fredskovpligtige
 arealer i Natura 2000-område nr. 120 af 18. februar 2021 fremgår bl.a.:

"Foryngelse

§ 9. Foryngelse af egebevoksningen skal ske ved selvfor yngelse uden
 plantning eller såning. Der er således krav om anvendelse af en natur-
 venlig for yngelse på arealerne.

Stk. 2. Der må dog foretages supplerende såning eller plantning eller
 som efterbedring på eventuelle større huller i bevoksningen, dog mak-
 simalt på 1/3 del af hver af de to arealer, for at sikre 50 pct. Kronedæk-
 ning. Se også § 11 om uforstyrret jordbund. Efterbedringen kan ske med
 eg eller anden træart, som er karakteristisk for Ege-blandskov. Dog så-
 ledes, at eg er arten med størst kronedækning på arealet.

Stk. 3. Der skal ske opsætning af hegn omkring hele bevoksningen for
 at forbedre chancerne for at for yngelsen ikke udsættes for vildtskader.

Stk. 4. Kan 50 pct. Kronedækning ikke opnås gennem overholdelse af
 dette pålæg, skal X Skov og Landbrug tage kontakt til
 Miljøstyrelsen."

Miljøstyrelsen traf den 27. marts 2021 afgørelse om påbuddets erstatning. Heraf
 fremgik bl.a.:

"Erstatning for handelsværditabet som følge af varige restriktioner

...

Ad b) Erstatning for tab ved besværliggjort drift ved krav om særlig drift

...

Anmeldelser vedr. 9160 Ege-blandskov

Kravene til foryngelse af ege-blandskov er blevet skærpet sammenlignet med Naturstyrelsens pålæg af 30. november 2012, hvorfor X er blevet påført et yderligere tab ved en mere besværliggjort drift end den, der lå til grund for vurderingen fra Taksationskommissionen i Sag 393. Skærpelsen omfatter krav om naturlig foryngelse af eg, hvilket giver særlige udfordringer i skovdyrkningen. Taksationskommissionens erstatningsudmåling i Sag 393 bør derfor korrigeres for at afspejle dette forhold. Miljøstyrelsen har derfor skønsmæssigt forhøjet erstatningen for besværliggjort drift med 50 pct. Sammenlignet med Taksationskommissionens kendelse.

Miljøstyrelsen lægger konkret til grund, at kravet om naturlig foryngelse, hvor pålægget kun giver mulighed for at foretage supplerende plantning på 1/3 af arealet, vil medføre en større dykningsusikkerhed givet egens karakter som lystræart. Der er kun få tilgængelige praktiske erfaringer med naturlig foryngelse i eg. Der vil være usikkerhed i forhold til at styre lystilgangen til foryngelsen, når overstanderne afvikles og ved at håndtere konkurrence fra opvækst. Desuden kan der være mange år mellem god frøsætning i overstanderne."

Retsgrundlaget

Skovlovens § 17, stk. 3, er sålydende:

"Aktiviteten kan iværksættes, hvis ministeren ikke senest 4 uger efter modtagelsen af meddelelsen har truffet afgørelse om at ville foretage en nærmere vurdering af aktiviteten. Denne afgørelse gælder højst i 6 måneder, men kan i særlige tilfælde forlænges. Ved rettidig klage over en afgørelse efter 1. pkt. regnes fristen i 2. pkt. fra det tidspunkt, hvor Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse i klagesagen."

Bestemmelsen blev indført ved lov nr. 145 af 25. maj 2004. Af lovbemærkningerne fremgår bl.a.:

"2.3 Nye regler om beskyttelse af skovnaturtyper og levesteder for arter

Habitatdirektivet er hovedsageligt implementeret i dansk lovgivning ved bekendtgørelsen om afgrænsning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder, der er udstedt med hjemmel i bl.a. planlovens § 3, stk. 1 og 2, og som udpeger de internationale naturbeskyttelsesområder, jf. bekendtgørelse nr. 477 af 7. juni 2003. Bekendtgørelsen fastsætter endvidere bindende forskrifter til myndighederne om planlægning og administration af lovgivning, der berører internationale naturbeskyttelsesområder.

Ved internationale naturbeskyttelsesområder forstås fuglebeskyttelsesområder, jf. Rådets direktiv nr. 79/409 af 2. april 1979 med senere ændringer, habitatområder, jf. Rådets direktiv nr. 92/43 af 21. maj 1992 med senere ændringer, og Ramsarområder, jf. Ramsarkonventionen af 2. februar 1971 om vådområder af international betydning navnlig som levesteder for vandfugle.

En redegørelse fra Kammeradvokaten, der er baseret på en række EU-domme fra de seneste år, viser imidlertid, at der er behov for at justere den danske lovgivning. Kammeradvokaten konkluderer, at afgørende for, om en medlemsstat har gennemført direktivet korrekt, bl.a. er, at der er skabt den nødvendige præcise retlige ramme for de nødvendige bevaringsforanstaltninger.

Efter habitatdirektivets artikel 6.1 skal medlemsstaterne for alle habitatområderne »iværksætte de nødvendige bevaringsforanstaltninger, hvilket i givet fald kan indebære hensigtsmæssige forvaltningsplaner, som er specifikke for lokaliteterne eller integreret i andre udviklingsplaner, samt de relevante retsakter, administrative bestemmelser eller aftaler, der opfylder de økologiske behov for naturtyperne i bilag I og de arter i bilag II, der findes på lokaliteterne«.

Efter direktivets artikel 6.2 skal medlemsstaterne »træffe passende foranstaltninger for at undgå forringelse af naturtyperne og levestederne for arterne i de særlige bevaringsområder samt forstyrrelser af de arter, for hvilke områderne er udpeget, for så vidt disse forstyrrelser har betydelige konsekvenser for direktivets målsætninger«. Artikel 6.2 gælder både for habitatområderne og fuglebeskyttelsesområderne.

Efter habitatdirektivets artikel 6, stk. 3, skal alle planer og projekter, der kan påvirke de internationale naturbeskyttelsesområder væsentligt, underkastes en konsekvensvurdering under hensyntagen til den bevaringsmålsætning, der er fastsat for området. Hvis en allerede eksisterende aktivitet i et område forårsager forringelser eller betydelige forstyrrelser, skal aktiviteten omfattes af de nødvendige bevaringsforanstaltninger efter artikel 6, stk. 1.

...

Medlemsstaterne er således forpligtet til at sikre, at reglerne også omfatter aktiviteter, der ikke nødvendigvis kræver en forudgående godkendelse, f.eks. landbrug, fiskeri eller skovbrug, såfremt sådanne aktiviteter vil kunne medføre forringelser eller betydelige forstyrrelser.

...

Til § 17

...

Miljøministeren skal inden en frist på 4 uger tage stilling til, om der er behov for nærmere at vurdere, om den anmeldte aktivitet kan igangsættes under hensyntagen til arter og naturtyper. Ministerens afgørelse om at ville foretage en nærmere vurdering af aktiviteten og dermed udskyde eventuel iværksættelse af aktiviteten kan påklages til Naturklagenævnet i lighed med andre afgørelser efter loven. Der vil endvidere kunne udbetales erstatning efter § 24 for tab, ejeren lider som følge af afgørelsen.

Retsvirkningen af en afgørelse efter stk. 3 foreslås begrænset til højst 6 måneder med mulighed for forlængelse. Forlængelsen kan fx være be-

grundet i, at der er behov for yderligere tid til at indgå en aftale efter § 18 eller tilstrækkelig tid til at foretage en revision af Natura 2000-skovplanen. Hvis miljøministeren inden udløbet af den periode vurderer, at aktiviteten ikke kan igangsættes, og lodsejeren fastholder ønsket om at iværksætte den pågældende aktivitet, kan det blive nødvendigt at indgå en aftale efter § 18 eller træffe en afgørelse efter § 19, § 20, stk. 1, eller § 21, stk. 1, som kan indebære en begrænsning i aktiviteten på vilkår eller et egentligt forbud. Dette kan i givet fald forudsætte en forudgående ændring af Natura 2000-skovplanen.

Det foreslås endvidere, at 6 måneders-fristen suspenderes, hvis ministerens afgørelse om at ville foretage en nærmere vurdering af den anmeldte aktivitet påklages rettidigt. Fristen begynder i det tilfælde først at løbe, når Naturklagenævnet har truffet afgørelse i klagesagen.

Reagerer ministeren ikke indenfor den 4 ugers frist, der er nævnt i stk. 3, kan aktiviteten igangsættes umiddelbart. Hvis aktiviteten imidlertid ikke igangsættes inden 3 år efter, at den er anmeldt, skal den efter stk. 4 anmeldes igen. Ministeren har herefter en ny mulighed for at træffe afgørelse om, at aktiviteten skal vurderes nærmere. Fristen svarer til fristen i forslagets § 42 om bortfald af tilladelser, der ikke udnyttes. Begrundelsen for fristen er den samme i de to bestemmelser, nemlig at forholdene i løbet af den nævnte periode kan være ændret på en måde, så det ikke længere er forsvarligt i forhold til naturbeskyttelsesinteresserne at opretholde den stiltiende accept af, at aktiviteten kan iværksættes."

Skovloven implementerer bl.a. habitatdirektivet i dansk ret. Af direktivets præambel fremgår bl.a.:

" ...
alle planer eller projekter, der kan påvirke bevaringsmålsætningen for en sådan lokalitet væsentligt, som er udpeget eller i fremtiden vil blive det, må tages op til passende vurdering;
..."

Direktivets art. 6, stk. 3 lyder:

"Alle planer eller projekter, der ikke er direkte forbundet med eller nødvendige for lokalitetens forvaltning, men som i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter kan påvirke en sådan lokalitet væsentligt, vurderes med hensyn til deres virkninger på lokaliteten under hensyn til bevaringsmålsætningerne for denne. På baggrund af konklusionerne af vurderingen af virkningerne på lokaliteten, og med forbehold af stk. 4, giver de kompetente nationale myndigheder først deres tilslutning til en plan eller et projekt, når de har sikret sig, at den/det ikke skader lokalitetens integritet, og når de - hvis det anses for nødvendigt - har hørt offentligheden."

Parternes synspunkter

X **Skov- og Landbrug v/godsejer** A
 har i sit påstandsdokument anført:

"2. ANBRINGENDER

2.1. Til støtte for de nedlagte påstande gøres det gældende,

at Miljøstyrelsens afgørelse af 22. januar 2021 er truffet uden tilstrækkelig hjemmel og derfor er ugyldig.

3. ARGUMENTATION

3.1. X **anmeldelse af skovdrift og den efterfølgende sagsbehandling**

Det følger af skovlovens § 17, at såfremt en skovejer ønsker at iværksætte aktiviteter, der er specificeret i skovlovens bilag 1, på arealer, der er omfattet af skovlovens § 14, skal skovejeren give Miljø- og Fødevareministeren skriftlig meddelelse herom, med henblik på vurdering af virkningen på området.

Den 10. juli 2020 indgav X en sådan anmeldelse til Miljøstyrelsen, jf. bilag 3.

Anmeldelsen angik følgende arealer:

- a) Afdeling 155a af matr. 1 Storskov, X , 3,5 hektar
- b) Afdeling 363a af matr. 3 Nybo By, X , 3,09 hektar, og
- c) Afdeling 334a af matr. 2 Frydenborg, Krarup, 5,62 hektar.

I alt en anmeldelse på 12,21 hektar.

Den anmeldte aktivitet kan uden videre iværksættes af skovejeren, hvis ikke Miljøstyrelsen senest 4 uger efter modtagelsen af anmeldelsen har truffet afgørelse om, at der skal foretages en nærmere vurdering, jf. skovlovens § 17, stk. 3.

Den 5. august 2020 fremsendte Miljøstyrelsen afgørelse om, at Miljøstyrelsen ville foretage en nærmere vurdering af anmeldelsen, jf. bilag 5.

En afgørelse om at foretage en nærmere vurdering gælder i højst 6 måneder, hvilket dog i særlige tilfælde kan forlænges, jf. skovlovens § 17, stk. 3, 2. punktum.

Den 22. januar 2021 traf Miljøstyrelsen afgørelse om at forlænge sin egen frist for at foretage en nærmere vurdering, jf. bilag 1.

Det gøres gældende, at der ikke foreligger de nødvendige særlige tilfælde efter skovlovens § 17, stk. 3, 2. punktum, hvorfor Miljøstyrelsens ikke havde hjemmel til at forlænge sin egen frist.

3.2. "Særlige tilfælde" i skovlovens § 17, stk. 3

Skovlovens § 17, stk. 3 lyder:

Aktiviteten kan iværksættes, hvis ministeren ikke senest 4 uger efter modtagelsen af meddelelsen har truffet afgørelse om at ville foretage en nærmere vurdering af aktiviteten. Denne afgørelse gælder højst i 6 måneder, men kan i særlige tilfælde forlænges. Ved rettidig klage over en afgørelse efter 1. pkt. regnes fristen i 2. pkt. fra det tidspunkt, hvor Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse i klagesagen.

Der er ikke i bestemmelsen, eller skovloven i øvrigt, redegjort nærmere for, hvad der udgør "særlige tilfælde".

I forarbejderne til den nuværende skovlov, jf. lovforslag 145/2004, er det anført i bemærkningerne til § 17:

"Retsvirkningen af en afgørelse efter stk. 3 foreslås begrænset til højst 6 måneder med mulighed for forlængelse. Forlængelsen kan fx være begrundet i, at der er behov for yderligere tid til at indgå en aftale efter § 18 eller tilstrækkelig tid til at foretage en revision af Natura 2000-skovplanen."

Det bemærkes dertil, at skovlovens § 18 hjemler mulighed for, at Miljøstyrelsen kan indgå en aftale med skovejeren om driften i stedet for at udstede et påbud. Det giver mening, at lovgiver har indsat en ventil for fristen i forhold til at opnå en sådan aftale, så fristen ikke i sig selv forhindrer, at parterne forhandler en aftale på plads. Parterne have imidlertid i denne sag allerede i september 2020 konstateret, at det ikke var muligt at opnå enighed om en aftale, jf. bl.a. bilag 9.

Forlængelsen i nærværende sag skete hverken for at kunne indgå en aftale efter skovlovens § 18 eller for at foretage en revision af Natura 2000-skovplanen.

Det gøres gældende, at retten bør foretage en skærpet vurdering af Miljøstyrelsens begrundelse for en fristforlængelse, når begrundelsen ikke er anført i forarbejderne.

Det bemærkes dertil, at Miljøstyrelsen på tidspunktet havde indgående kendskab til X jorder og drift, idet der allerede var foretaget 3 tidligere anmeldelser vedrørende henholdsvis 33,4 ha; 117 ha og 62,9 ha, ligesom det var ført adskillige sager mellem parterne derom.

Anmeldelsen i nærværende sag på 12,21 ha var således en væsentlig mindre anmeldelse og Miljøstyrelsen havde allerede modtaget og gennemgået X bilags- og talmateriale vedrørende driften.

Det gøres gældende, at Miljøstyrelsens forhåndskendskab til X ' drift og jorder skærper begrundelse for, at der skulle foreligge et så særligt tilfælde, at Miljøstyrelsen skulle kunne forlænge den lovbestemte frist på 6 måneder.

3.3. Miljøstyrelsens begrundelse for fristforlængelsen ved afgørelsen

Miljøstyrelsen anførte i sin begrundelse for fristforlængelsen, jf. bilag 1, side 2, at:

"Dette forløb er bl.a. forsinket på grund af afklaringen om kortlægningen af bevoksningen på matr. nr. 1 Storskov, og Miljøstyrelsen har derfor behov for ekstra tid for at kunne træffe afgørelse på et tilstrækkeligt oplyst grundlag.

Miljøstyrelsen vurderer, at særligt § 24-afgørelsen vedrørende erstatningen ikke kan fremsendes inden fristen på 6 måneder og forlænger derfor afgørelsen til den 1. april 2021."

Miljøstyrelsen har således som eneste reelle begrundelse for fristforlængelsen anført, at det skyldes en forsinkelse grundet afklaring om kortlægning af bevoksningen på matr. nr. 1 Storskov.

Det fremgår imidlertid af Miljøstyrelsens afgørelse, jf. bilag 1, side 2, andet afsnit, at Miljøstyrelsen allerede den 9. oktober 2020 havde færdiggjort kortlægning af arealet. Det vil sige knap 4 måneder inden udløbet af 6-månedersfristen. Miljøstyrelsen har ikke i sin afgørelse redegjort for, hvorfor afgørelsen ikke kunne træffes inden for den resterende periode.

For så vidt angår Miljøstyrelsens bemærkning om, at der ikke inden for 6-måneders fristen skulle være muligt at fastsætte en erstatning fremhæves, at der er tale om meget beskedne arealer, når disse sammenholdes med de 3 tidligere anmeldelser fra 2004, 2010 og 2012.

Erstatningsopgørelsen skal efter praksis, jf. NMK-61-00046, fremsendes samtidig med påbuddet og som det fremgår af de øvrige sager mellem parterne, har Miljøstyrelsen indgående kendskab til at fastsættende sådanne erstatningen, og særligt for så vidt angår for X drift.

Det gøres gældende, at Miljøstyrelsens begrundelse ikke er omfattet af "særlige tilfælde" i skovlovens § 17.

3.4. Miljøstyrelsens efterfølgende begrundelse for fristforlængelsen

Det gøres gældende, at heller ikke Miljøstyrelsens efterfølgende begrundelser for henholdsvis Nævnet og Retten er grundlag for, at Miljøstyrelsen ikke kunne have fremsendt afgørelsen inden for den lovbestemte frist.

Det fremgår snarere således, at sagen i en længere periode har ligget stille hos Miljøstyrelsen eller at man i hvert fald ikke har arbejdet med de forskellige opgaver sideløbende, men derimod har ladet hele sagen ligge hen ved mindre delspørgsmål.

Der er bl.a. ikke fremlagt noget grundlag for, at Miljøstyrelsens notat af 5. januar 2021, jf. bilag A, og Miljøstyrelsens henvendelse til Københavns Universitet, jf. bilag B, først laves op til fristens udløb. Både notatet og henvendelsen vedrører påbud/erstatning af selvforyngelse af Eg. Det fremgår af udkastet til pålægget fremsendt den 10. november 2020, at det i hvert fald allerede på dette tidspunkt var Miljøstyrelsen holdning, at der skulle ske selvforyngelse af eg, jf. påbuddets § 9, jf. bilag 10, side 5. Miljøstyrelsen havde således allerede truffet beslutning om naturlig foryngelse (selvforyngelse) af eg, ligesom Miljøstyrelsen ved den beslutning burde have gjort det klart, hvilken betydning det ville have for erstatningsudmålingen.

Det er derfor ikke relevant for sagens lange forløb, at Miljøstyrelsen ved et notat af 5. januar 2021 når frem til samme konklusion som udkastet den 10. november 2020, ligesom det ikke forklarer, hvorfor Miljøstyrelsen først den 15. januar 2021 retter henvendelse til Københavns Universitet for en opdatering af tabsberegningerne. Det bemærkes dertil, at henvendelsen ikke har haft betydning for den endelige erstatningsopgørelse, idet Miljøstyrelsen i afgørelsen fortsat henviser til tabsberegningerne fra 2010, jf. bilag H.

Notatet af 5. januar 2021 er i øvrigt ikke udtryk for en skærpelse af påbuddet eller Miljøstyrelsen holdning i øvrigt. Miljøstyrelsen havde som anført allerede i udkastet til påbuddet anført, at Eg skulle selvforynges, ligesom Miljøstyrelsen har gjort det samme gældende i de øvrige sager mellem parterne.

Der er derved ikke nogen særlig omstændighed ved notatet af 5. januar 2021, som gør, at Miljøstyrelsen ikke på et langt tidligere tidspunkt kunne have forespurgt Københavns Universitet, om de 10 år gamle tabsberegninger burde opdateres. Det bemærkes dertil, at Miljøstyrelsen først 10 dage efter færdiggørelse af notatet henvender sig til Københavns Universitet og tilmed blot anmoder om: *"tid til at tale kort om emnet i næste uge"*, jf. bilag B. Taget i betragtning, at 6-måneders fristen udløb blot 3 uger senere, forekommer sagen ikke er være prioriteret i tilstrækkelig grad.

Det gøres sammenfattende gældende, at Miljøstyrelsen ikke har løftet bevisbyrden for, at sagen var et sådant særligt tilfælde, at Miljøstyrelsen var berettiget til at forlænge 6-måneders fristen efter skovlovens § 17, stk. 3, 2. punktum.

3.5. Hensynet til borgeren og dennes retssikkerhed

X anmeldte i 2020 de aktiviteter, som X havde til hensigt at udføre. Vurderingen af aktiviteterne var foretaget efter grundigt forarbejde og på baggrund af en forstmæssig vurdering af den bedste skovdrift for X på lang sigt.

X havde derfor en forventning om, at medmindre Miljøstyrelsen ønskede et betale for en ikke optimal skovdrift – via et påbud og en erstatning – så ville X få tilladelse til den ønskede aktivitet, hvilket særligt af hensyn til den stående, afdriftsmodne, kultur ville være iværksat straks.

Det bemærkes dertil, at det fremgår af det tidligere Natur- og Miljøklagenævns afgørelse af 12. februar 2014, sag NMK-61-0046, at et påbud efter skovlovens § 19 skal ledsages af en afgørelse om erstatning:

”Det er Natur- og Miljøklagenævnets opfattelse, at Naturstyrelsen i forbindelse med udstedelsen af det varige påbud af 30. november 2021 med hjemmel i skovlovens § 19 var forpligtet til at lade afgørelsen ledsage af en afgørelse efter lovens § 24 om erstatning for de rådighedsindskrænkninger, som styrelsen har fundet nødvendige som følge af de aktiviteter, som klager anmeldte i hhv. 2004 og 2010.”

X havde derfor en klar forventning om, at Miljøstyrelsens sagsbehandler ikke blot skulle tilkendegive et ønske om en anden drift af skoven, men at Miljøstyrelsen også skulle sikre sig den bagvedliggende støtte og finansiering til et påbud om en bestemt skovdrift.

Det var samtidig X forventning, at Miljøstyrelsen ville overholde den lovbestemte 6-måneders frist, hvis Miljøstyrelsen agtede at komme med et påbud. Miljøstyrelsen har på intet tidspunkt før fristforlængelsen tilkendegivet over for X, at Miljøstyrelsen havde brug for længere tid til at sagsbehandle sagen. X havde derfor den berettigede forventning, at hvis ikke Miljøstyrelsen fremsendte et påbud inden for 6-månedersfristen, så var dette udtryk for, at Miljøstyrelsen ikke ville pålægge X en anden drift end den anmeldte.

Det skal dertil bemærkes, at et indgreb i borgerens ret til selv at bestemme over sin ejendom er et særligt vidtgående indgreb og et påbud efter skovlovens § 21 er anerkendt som et ekspropriationslignende indgreb. Det er derfor af særlig betydning, at der under processen tages væsentligt hensyn til den borger, som indgrebet går ud over. Fristerne i skovlovens § 17 er netop udtryk for et sådant hensyn til borgeren. Der er således fastsat en begrænsning for, hvor længe borgeren skal vente på et muligt ekspropriationsindgreb - alt imens driften er tvunget i stå og den stående kultur løbende bliver mindre værd.

Fristerne i skovlovens § 17 er også udtryk for, at lovgiver har bestemt, at uagtet om Miljøstyrelsen på et senere tidspunkt måtte finde, at der skal ske en anden drift end den anmeldte, så vægtes hensynet til borgeren højere, og et påbud efter udløbet af fristen er derfor ikke gyldigt.

Det gøres derfor gældende, at det er et helt grundlæggende retssikkerhedsmæssigt hensyn til borgeren, at de udøvende myndigheder ikke efter forgodtbefindende kan udsætte lovbestemte frister med henvisning til "særlige tilfælde", men at sådanne særlige tilfælde også skal kunne bevises og være væsentlige i forhold til hensynet for fristen.

Det gøres gældende, at fastsættelsen af kravene for "særlige tilfælde" vil kunne skabe præcedens ikke blot for skovlovens § 17, men også generelt for myndighedernes udsættelse af lignende lovbestemte frister. Der må af hensyn til den almene borger sættes betydelige krav til benyttelsen af sådanne bestemmelser og den udøvende myndigheds dokumentation for de påberåbte "særlige tilfælde".

3.6. Påstandenes formulering og sagens videre forløb

Det gøres gældende, at en ophævelse af fristforlængelsen indebærer, at Miljøstyrelsen ikke har truffet en afgørelse inden 6-månedersfristens udløb, hvorfor X lovligt kan effektuere anmeldelserne.

Retten bør ikke hjemvise sagen til fornyet behandling hos Miljøstyrelsen, da dette i givet fald vil indebære, at Miljøstyrelsen opnår en betydelig tidsforlængelse til at træffe en ny afgørelse. En afgørelse om hjemvisning med frist for Miljøstyrelsen til at træffe en endelig afgørelse vil i så fald betyde, at Miljøstyrelsen netop får den fristforlængelse, som er kendt ugyldig. Dette er ikke meningen eller hensigten med reglen i § 17, stk. 3, der som nævnt som altovervejende hovedregel bestemmer, at anmelderen inden for 6 måneder fra meddelelsen om den særlige undersøgelse skal modtage ikke alene et endeligt påbud men også en endelig erstatning.

Det bemærkes dertil, at det ikke er korrekt, som angivet af Miljøstyrelsen på afgørelsens side 1, 6. afsnit, at en klage over afgørelsen om fristforlængelse i sig selv forlænger 6 måneders fristen til først at løbe fra det tidspunkt, hvor Miljø- og Fødevarerklagenævnet har truffet afgørelse i sagen. Det er alene en påklage over afgørelsen om at foretage en nærmere vurdering, jf. skovlovens § 17, stk. 1, pkt. 1, som suspendere 6 måneders fristen, jf. pkt. 3. Det var tilfældet, hvis X havde påklaget afgørelsen truffet af styrelsen den 5. august 2020. Der er ikke hjemmel til, at 6 måneders fristen forlænges på baggrund af en klage over styrelsen tidsfristforlængelsen den 22. januar 2021, som sker efter skovlovens § 17, stk. 3, pkt. 2. Det er særlig kritisabelt, at Miljøstyrelsen på den måde giver skovejeren det indtryk, at såfremt skovejeren kunne finde på at påklage fristforlængelsen, bliver fristen automatisk yderligere forlænget med sagsbehandlingstiden

for nævnet + 6 måneder. Dette er i sig selv en væsentlig mangel i klagevejledningen og derved afgørelsen.

Det er således sagsøgers begrundelse for den principale påstand, at de Sagsøgte skal anerkende, at Miljøstyrelsens afgørelse om fristforlængelse er ugyldig og bør ophæves, hvorved det samlede sagskompleks afsluttes uden et rettidigt påbud.

Sagsøgers subsidiære påstand er et udtryk for samme resultat, dog således at det er Nævnets efterfølgende afgørelse om fristforlængelsen, som anses for den ugyldige afgørelse, idet Nævnet har foretaget en fuld prøvelse af sagen.

Påstandene er særegent sammensat, idet der er tale om en særegen sag for så vidt angår domsstolsprøvelser, idet det ikke er første-instansens, Miljøstyrelsens, endelige afgørelse, som er indbragt, men derimod første-instansen afgørelse om sin egen proces.

Idet Nævnet har foretaget fuld prøvelse af Miljøstyrelsens afgørelse, er det nødvendigt at inddrage Nævnet som sagsøgte. Selvom der er sket fuld prøvelse for Nævnet, er det imidlertid grundet de processuelle forhold også relevant at medinddrage Miljøstyrelsen for at bidrage til sagens oplysning.

Som anført oven for er det sagsøgers holdning, at en hjemvisning af sagen til enten Miljøstyrelsen eller Nævnet vil udhule skovlovens § 17, stk. 3, og i realiteten tilsidesætte den lovbestemte frist for udstedelsen af de i forvejen indgribende påbud. Hvis fristforlængelsen blot havde været en processuel beslutning, som kunne have mere eller mindre betydning for det endelige påbud, ville det give mening med en hjemvisning af sagen. Men idet konsekvensen af den ulovlige fristforlængelse er, at Miljøstyrelsen slet ikke kan udstede et påbud, giver det ikke mening med en hjemvisning. Sagsøgers påstande er derfor formuleret, så det er klart, at sagsøger ønsker selve fristforlængelsen tilsidesat, uden at der skal ske fornyet sagsbehandling.

Det bemærkes, at der kunne drages tvivl om den retlige følge af dommen, hvis retten nåede frem til, at det blot var Miljøstyrelsen, som skulle anerkende, at Miljøstyrelsens afgørelse var ugyldig, ligesom det kunne drages tvivl om følgen, hvis det blot var Nævnet, som skulle anerkende, at Nævnets afgørelse var ugyldig. "

Miljøstyrelsen og Miljø- og Fødevareklagenævnet har i deres påstandsdokument anført:

"3. ANBRINGENDER

3.1 Miljø- og Fødevareklagenævnet

3.1.1 Bemærkninger til påstandene

Miljø- og Fødevareklagenævnet gør til støtte for frifindelsespåstanden over for den subsidiaire påstand gældende, at nævnets afgørelse af 27. april 2023 om stadfæstelse af Miljøstyrelsens afgørelse af 22. januar 2021 om forlængelse af fristen for nærmere vurdering af anmeldelse af renafdrift mv. i tre skovafdelinger i Natura 2000-område nr. 120 "Skove og søer syd for X" er lovlig og gyldig.

X principale påstand om, at klagenævnet skal anerkende, at Miljøstyrelsens afgørelse af 22. januar 2021 er ugyldig, ses ikke at have selvstændig betydning i søgsmålet mod klagenævnet, som i afgørelsen af 27. april 2023 har stadfæstet førstnævnte afgørelse.

3.1.2 Forlængelsen af fristen

Miljø- og Fødevareklagenævnet (flertallet) har i afgørelsen af 27. april 2023 med rette fundet, at Miljøstyrelsen var berettiget til i afgørelsen af 22. januar 2021 at forlænge fristen på seks måneder i skovlovens § 17, stk. 3, for en nærmere vurdering af de anmeldte aktiviteter i de tre skovafdelinger i Natura 2000-område nr. 120 "Skove og søer syd for X".

Skovejere skal i henhold til skovlovens § 17, stk. 1, anmelde den type aktiviteter, der fremgår af bilag 1 til skovloven, forinden disse iværksættes, med henblik på vurdering af aktiviteternes påvirkning af udpegningsgrundlaget for det pågældende Natura 2000-område – i dette tilfælde to kortlagte bølgebevoksninger i skovafdeling 334a og 363a samt én ikke-kortlagt egebevoksning i skovafdeling 155a.

Skovejere kan iværksætte anmeldte aktiviteter, hvis der ikke senest 4 uger efter anmeldelsen er truffet afgørelse om, at der skal foretages en nærmere vurdering, og denne afgørelse gælder i henhold til skovlovens § 17, stk. 3, 2. pkt., i højst 6 måneder, men fristen kan i særlige tilfælde forlænges.

Det fremgår af forarbejderne til skovlovens § 17, stk. 3, 2. pkt., at en forlængelse f.eks. kan være begrundet i, at der er behov for tid til at indgå en aftale efter § 18 eller tilstrækkelig tid til at foretage en revision af Natura 2000-skovplanen.

Det fremgår også af § 3, stk. 1, i bekendtgørelse nr. 1105 af 12. august 2016 om anmeldelsesordningen efter bl.a. skovlovens § 17, at myndigheden skal anvende skovlovens § 19, hvis det vurderes, at en anmeldt aktivitet kan skade Natura 2000-området, og det derfor er nødvendigt at pålægge særlig drift.

Det gøres gældende, at der forelå et særligt tilfælde, som berettigede opretholdelse af Miljøstyrelsens afgørelse om forlængelse af afgørelsen om nærmere vurdering, da der var behov for en nærmere vurdering af skovafdeling nr. 155a, og at der med rette blev lagt vægt på, at sagen ikke lå stille hos Miljøstyrelsen. Det anførte fastholdes, uanset at det endte med, at Københavns Universitet trods anmodning herom ikke afgav en udtalelse. Det bestrides, at forlængelse af fristen er

begrænset til ekstraordinære tilfælde. Miljøstyrelsen meddelte den 18. februar 2021 pålæg om særlig drift.

Sagsforløbet fra Miljøstyrelsens afgørelse af 5. august 2020 (bilag 5) om nærmere vurdering var, at X på et møde den 25. september 2021 (bilag 8-9) tilkendegav ikke at være interesseret i at indgå en aftale i henhold til skovlovens § 18, da tilskudsordningen ifølge X ikke gav tilstrækkelig compensation i forhold til restriktionerne på driften. Miljøstyrelsen foretog en nærmere vurdering af skovnaturtypen og meddelte den 2. oktober 2020 og derpå den 12. oktober 2020 (bilag 11), at det var nødvendigt at meddele pålæg om særlig drift på det pågældende areal, og Miljøstyrelsen sendte den 10. november 2021 (bilag 10) et udkast til en afgørelse om særlig drift. Miljøstyrelsen gav en høringsfrist på 4 uger til den 8. december 2021, og X afgav høringssvar den 7. december 2021 (bilag 13). X advokat bad i høringssvaret om udkast til erstatningsafgørelse og anførte, at en sådan afgørelse uden høring må anses for ugyldig.

Det gøres gældende, at sagsforløbet fra anmeldelsen til den 7. december 2021 ikke giver grundlag for X synspunkt om, at sagen har ligget stille i en længere periode. Det bemærkes, at Miljøstyrelsen var forpligtet til først at søge indgåelse af en aftale, jf. skovlovens § 18, og X har ikke under forløbet kunnet have haft en berettiget forventning om, at de anmeldte aktiviteter ville blive accepteret uden nærmere vurdering af pålæg.

Miljøstyrelsen vurderede i notatet af 5. januar 2021 (bilag A), at en skærpelse af pålæggets vilkår om selvforyngelse af eg var nødvendig, og Miljøstyrelsen forespurgt i mail af 15. januar 2021 (bilag B) Københavns Universitet om restriktioner for drift af egeskovnaturtyper og om selvforyngelse, men modtog mod forventning ikke noget svar, hvorfor styrelsen fortsatte sin sagsbehandling. Miljøstyrelsen var opmærksom på, at restriktionerne har betydning for X erstatningskrav.

Hvis retten måtte finde, at Miljø- og Fødevarerklagenævnets afgørelse er behæftet med fejl eller mangler, må sagen hjemvises til nævnet.

3.2 Miljøstyrelsen

3.2.1 Bemærkninger til påstandene

Miljøstyrelsen gør til støtte for frifindelsespåstanden over for den subsidiære påstand gældende, at styrelsen ikke er rette sagsøgte i forhold til påstanden om gyldigheden af Miljø- og Fødevarerklagenævnets afgørelse af 27. april 2023 om stadfæstelse af Miljøstyrelsens afgørelse af 22. januar 2021. Hvis retten giver X medhold i, at klagenævnets afgørelse er ugyldig og skal ophæves, må det komme an på dommens præmisser, om sagen skal behandles på ny, eller om X i strid med Natura 2000-beskyttelsen kan iværksætte de anmeldte aktiviteter. En dom vil være bindende for Miljø- og Fødevarerklagenævnet og for Miljøstyrelsen som 1. instans i sagen.

Det fremgår klart af retspraksis, at et klagenævn er rette sagsøgte for påstande om gyldigheden af de afgørelser, som klagenævnet har truffet, og at 1. instansen ikke er rette sagsøgte, når klageinstansen har stadfæstet 1. instansens afgørelse. Der henvises til U2000.179H, U2003.494Ø og U2024.448Ø. Der henvises tillige til Jørgen Mathiesens artikel i U2004B.171 om rette sagsøgte på forvaltningens side.

X principale påstand om, at Miljøstyrelsens afgørelse af 22. januar 2021 er ugyldig, ses ikke at have selvstændig betydning, da Miljø- og Fødevarerklagenævnet i afgørelsen af 27. april 2023 har stadfæstet styrelsens afgørelse.

3.2.2 Forlængelsen af fristen

Miljøstyrelsen fastholder imidlertid, at der forelå et særligt tilfælde, som begrundede forlængelse af fristen. Afgørelsen blev forsinket som følge af, at det skulle vurderes, om egebevoksningen i skovafdeling nr. 155a skulle kortlægges, og af de afledte effekter såsom afklaring af kravene til selvforryngelse af eg. Miljøstyrelsen tilstræbte – som anvist af klagenævnet – at træffe samtidig afgørelse efter skovlovens § 19 om særlig drift og efter skovlovens § 24 om erstatning, men Miljøstyrelsen endte i stedet med at træffe afgørelsen om særlig drift den 18. februar 2021, som også indeholdt høring over afgørelse om erstatning, og derefter endelig afgørelse om erstatning den 27. marts 2021. Dette skete for at imødekomme

X behov for afklaring snarest muligt. Miljøstyrelsen forlængede fristen og traf afgørelse 6 måneder og 13 dage efter afgørelsen af 5. august 2020.

Som det fremgår af notatet af 5. januar 2021 (bilag A), overvejede Miljøstyrelsen særligt, om pålægget vedrørende egeskovsbevoksningen i skovafdeling nr. 155A skulle gå ud på, at forryngelse skulle og kunne ske ved selvforryngelse uden plantning og såning, jf. § 9 i udkastet til påbud af 10. november 2020 (bilag 10, side 5). Overvejelsen skete på baggrund af Miljøstyrelsens tidligere pålæg af 30. november 2012 (bilag K) meddelt X vedrørende andre skovafdelinger med bølge- og egeskov og på baggrund af skønserklæringen af 20. november 2020 (bilag M) med svar på spørgsmål om selvforryngelse af eg. X bemærkede i høringssvaret af 7. december 2020 (bilag F), at bestemmelsen om selvforryngelse i udkastet til pålæg var en skærpelse, og at det var X's opfattelse, at bestemmelsen burde udgå. Miljøstyrelsen besluttede i pålægget af 18. februar 2021 (bilag D) at tilpasse ordlyden af § 9 om selvforryngelse, men der blev tale om en skærpelse i forhold til pålægget af 30. november 2012.

Som det fremgår af udkastet af 18. februar 2021 til afgørelse om erstatning (bilag F), vurderede Miljøstyrelsen, at X blev påført et yderligere tab ved en mere besværliggjort drift end det, der lå til grund for Taksationskommissionens vurdering i kendelsen af 17. april 2017 i sag 393 (bilag L), og styrelsen forhøjede skønsmæssigt erstatningen for besværliggjort drift med 50 % sammenlignet med Taksationskommissionens kendelse.

Det gøres gældende, at det ved vurderingen af, om der foreligger et særligt tilfælde som anført af nævnet, må indgå i vurderingen, at sagen ikke på noget tidspunkt har ligget stille hos Miljøstyrelsen.

X synspunkt om, at det ikke er korrekt, at en klage over afgørelsen i sig selv forlænger fristen på 6 måneder, så den regnes fra Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse, har ikke betydning for rettens prøvelse, da Miljøstyrelsen traf afgørelse om særlig drift den 18. februar 2021 og dermed længe forinden Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse af 27. april 2023.

Hvis retten måtte finde, at Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse – eller Miljøstyrelsens afgørelse – er behæftet med fejl eller mangler, må sagen hjemvises til klagenævnet. Det bestrides, at retten kan nå til den konklusion, at det samlede sagskompleks skal afsluttes uden et rettidigt påbud med den virkning, at skovbevoksningerne renafrives til skade for Natura 2000-området.

3.2.3 X *forventninger*

X havde forventning om, at Miljøstyrelsen enten ville tillade den anmeldte renafrift af bøge- og egeskoven i Natura 2000-området og tilplantning med sitkagran, nobilis og nordmannsgran eller ville meddele X pålæg om skovnaturtypebevarende drift og pleje og fastsætte erstatning for X tab. Det er korrekt, at Miljøstyrelsen ifølge praksis fra Natur- og Miljøklagenævnet burde meddele pålæg og fastsætte erstatning på samme tid.

Det var imidlertid nødvendigt, at Miljøstyrelsen først foretog besigtigelse og herefter tog stilling til, om egeskovbevoksningen i skovafdeling nr. 155a skulle kortlægges, samt tilbød X en frivillig aftale, jf. skovlovens § 18 og § 19. Miljøstyrelsen gjorde det allerede på mødet den 25. september 2021 klart, at styrelsen i udgangspunktet ikke kan acceptere renafrift af kortlagte skovhabitatter. Det var tillige hensigtsmæssigt, at Miljøstyrelsen ved høring over udkastet til påbuddet fik fastlagt indholdet af pålægget, før Miljøstyrelsen fastsatte erstatningen.

Fristen på 6 måneder i skovlovens § 17, stk. 3, er fastsat for at imødekomme en situation, hvor en skovejer i lang tid skal afvente afklaring af, om der vil blive meddelt et påbud. Det ændrer dog ikke på, at der er hjemmel til at forlænge fristen i særlige tilfælde. Der er i denne sag en holdbar begrundelse for forlængelse af fristen, og Miljøstyrelsen traf kort tid derefter afgørelse i sagen. Hensyn til, at den stående kultur løbende bliver mindre værd, er relevant, men det har ikke stor betydning, når der i denne sag er tale om egeskovbevoksning på 123 år og bøgeskovbevoksning på 113 år og 110 år, og pålægget er meddelt 8 måneder efter anmeldelsen i juli 2020. Miljøstyrelsen har i afgørelsen af 27. marts 2021 udmålt erstatningen for forsinket renafrift til 2.356 kr./ha svarende til i alt 28.766 kr. for 12,21 ha.

Søgsmålet angår som anført i replikken, side 2, 2. afsnit, Miljø- og Fødevareklagenævnets stadfæstelse af Miljøstyrelsens processuelle afgørelse om forlængelse af den nærmere vurdering af de anmeldte aktiviteter og ikke Miljøstyrelsens afgørelse af 18. februar 2021 om særlig drift af de anmeldte arealer. X formål med søgsmålet er som anført i replikken, side 2, 4. afsnit, at få fristforlængelsen tilsidesat, uden at der skal ske fornyet sagsbehandling. X

ønsker umiddelbar adgang til at iværksætte de anmeldte aktiviteter uden hensyn til prøvelse af Miljøstyrelsens afgørelse af 18. februar 2021 om særlig drift af de anmeldte aktiviteter. ”

Parterne har under hovedforhandlingen nærmere redegjort for deres opfattelse af sagen.

Rettens begrundelse og resultat

Rette sagsøgte

Miljøstyrelsens afgørelse om forlængelse af nærmere vurdering af anmeldelsen fra X vedrørende skovdrift er uden begrænsninger efterprøvet af Miljø- og Fødevareklagenævnet som rekursmyndighed, herunder hvorvidt de af Miljøstyrelsen anførte grunde til forlængelse er gyldige. Det er derfor nævnets afgørelse, der er genstand for domstolsprøvelse. Allerede fordi Miljøstyrelsen ikke er rette sagsøgte, frifindes Miljøstyrelsen.

Forvaltningsafgørelsen

Denne sag drejer sig om, hvorvidt Miljø- og Fødevarenævnets stadfæstelse af Miljøstyrelsens afgørelse om at forlænge sagsbehandlingen af vurderingen af X anmeldelse om skovdrift i Natura 2000-området i medfør af skovlovens § 17, stk. 3, 2. pkt, var lovlig.

X anmeldte den 10. juli 2020 visse skovdriftaktiviteter i et Natura 2000-område tilhørende X. Miljøstyrelsen besluttede at foretage en nærmere vurdering af anmeldelserne. Miljøstyrelsen har undervejs i forløbet og allerede fra begyndelsen tilkendegivet over for X, at Miljøstyrelsen ikke kan acceptere renafdrift af kortlagte skovhabitattyper. Afgørelsen om en nærmere vurdering beskrev, at sagsbehandlingen i det væsentligste vedrørte en vurdering af skovafd. 155a.

Sagsbehandlingen vedrørende skovafd. 155a bestod indledningsvist af Miljøministeriets kortlægning af området. Retten finder, at sagsbehandlingen vedrørende kortlægningen er sket i et tilstrækkeligt tempo, hvor kortlægningen ikke har været sat i bero af Miljøstyrelsen på noget tidspunkt. Den 12. oktober 2020 meddelte Miljøstyrelsen X, at skovafd. 155a var kortlagt som skovnatursstype 9160 ege-blandskov.

Den 10. november 2020 fremsendte Miljøstyrelsen udkast til afgørelse om påbud efter skovlovens § 19 til X. Miljøstyrelsen havde i udkastet en bestemmelse om selvforyngelse af eg i skovafd. 155a.

X afgav sit høringssvar den 7. december 2020, hvori X anfægtede vilkåret om selvforyngelse af eg med en henvisning til en mellemkommende skønserklæring afgivet til brug for en højesteretssag

mellem parterne den 20. november 2020, hvori skønsmændene betvivlede muligheden for selvfor yngelse af eg i Danmark.

Skovlovens § 17, stk. 3, 2. pkt. tillader Miljøstyrelsen at forlænge seks måneders fristen i særlige tilfælde. I forarbejderne til bestemmelsen er konkret nævnt behov for yderligere tid til at indgå en aftale efter § 18 eller behov for tid til at foretage en revision af Natura 2000-skovplanen.

Forarbejdernes opstilling kan ikke betragtes som udtømmende. Ved en nærmere fastsættelse af "særlige tilfælde" må man derfor se på baggrunden for lovbestemmelsens indførelse. Tilføjelsen af skovlovens § 17 skete til implementering af bl.a. habitatdirektivet. Direktivet pålægger medlemsstaterne at sikre den fornødne faglige vurdering, førend visse aktiviteter kan gennemføres i et Natura 2000-området. Retten finder derfor, at faglige relevante vurderinger, der ikke tidligere har kunnet gennemføres, vil være forhold af særlig tilfælde, der kan begrunde en forlængelse af fristen i medfør af skovlovens § 17, stk. 3, 2. pkt.

Miljøstyrelsen havde først kortlagt naturhabitattypen i afd. 155a primo oktober 2020. Dette arbejde er en forudsætning for sagsbehandlingen om vilkårene i afgørelsen. Nødvendig kortlægning af området for anmeldelsen, som ikke tidligere er kortlagt, udgør et særligt tilfælde, der kan indgå i en begrundelse for en forlængelse af afgørelsen om nærmere vurdering i medfør af skovlovens § 17, stk. 3, 2. pkt.

På baggrund af X høringssvar og den mellemkommende skønseklæring fra parternes højesteretssag foretog Miljøstyrelsen et fagligt arbejde vedrørende vilkåret om selvfor yngelse af eg. Arbejdet førte til, at vilkåret blev præciseret, ligesom vilkåret førte til en forhøjelse af erstatningen til X, idet vilkåret vil være dyrere i drift end de tidligere vilkår for andre dele af Natura 2000-området. Miljøstyrelsens arbejde foranledigt af de nye oplysning om selvfor yngelse af eg, finder retten ligeledes udgjorde sådanne saglige forhold, der lovligt kan begrunde en forlængelse af fristen i medfør af skovlovens § 17, stk. 3, 2. pkt.

Retten finder derfor, at Miljøstyrelsen på grund af det indledende arbejde med kortlægningen af skovafd. 155a sammenholdt med det faglige arbejde nødvendiggjort af indsigelserne til vilkåret om selvfor yngelse af eg, samlet udgjorde sådanne særlige omstændigheder, at betingelserne for forlængelse af fristen var opfyldt.

Som følge heraf frifindes Miljø- og Fødevarenevnet.

Sagsomkostningerne er efter sagens værdi, forløb og udfald fastsat til dækning af advokatudgift med 30.000 kr.

Miljøstyrelsen og Miljø- og Fødevareklagenævnet er ikke momsregistreret.

THI KENDES FOR RET:

Miljøstyrelsen og Miljø- og Fødevareklagenævnet frifindes.

X Skov- og Landbrug v/godsejer A
skal til Miljøstyrelsen og Miljø- og Fødevareklagenævnet samlet betale sagsomkostninger med 30.000 kr.

Beløbet skal betales inden 14 dage.

Sagsomkostningerne bliver forrentet efter rentelovens § 8 a.